

Dr. Hoffmann Imre

A közigazgatási és önkormányzati vezetők felkészítésének rendszere

A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről szóló **1999. évi LXXIV. törvény** (Kat.) a veszélyek felismeréséről és a védekezési szabályok megismeréséről is rendelkezik. A törvény végrehajtásának egyik új eleme: a jól működő felkészítési rendszert kiegészíteni egy Védelmi Bizottság Elnökei és a polgármesterek katasztrófavédelmi irányítási, vezetési feladatait feldolgozó programmal.

A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről szóló **1999. évi LXXIV. törvény** (Kat.) szerint minden állampolgárnak, illetve személynek joga van arra, hogy megismerje a környezetben lévő katasztrófaveszélyt, elsajátítsa az irányadó védekezési szabályokat, továbbá joga és kötelessége, hogy közreműködjön a katasztrófavédelemben. E törvényben fogalmazódott meg az a társadalmi elvárás, hogy az ország lakossága járuljon hozzá a katasztrófavédelemből, mint nemzeti ügyből fakadó feladatok eredményes végrehajtásához.

A Magyar Köztársaságban a polgári védelemről szóló **1996. évi XXXVII. törvény** (Pv.tv.) a lakosság felkészítését, a fegyveres összeütközés, a katasztrófa és más veszélyhelyzet bekövetkezése esetére elsajátítandó magatartási szabályok tekintetében, polgári védelmi feladatként határozza meg. A Pv. tv. felhatalmazása alapján született meg a polgári védelmi felkészítés követelményeiről szóló **13/1998. (III.6) BM rendelet**. Ezen belül a lakosság felkészítése tájékoztató anyagok kibocsátásával, tájékoztató közlemények megjelentetésével, lakossági fórumok szervezésével kiterjed – többek között – az adott településen található ipari, természeti veszélyforrásokra, a megelőzés és a védekezés szabályaira, a követendő magatartási szabályokra és az esetleges kitelepítés szabályaira.

Az elmúlt évek során bekövetkezett természeti katasztrófák, veszélyhelyzetek során bebizonyosodott, hogy a védekezés, a helyreállítás időszakában fontos, hogy az állampolgárok tisztában legyenek az őket potenciálisan fenyegető veszélyforrásokkal, a védekezés során követendő magatartásformákkal, a kárfelszámolás körülményével, lehetőségeivel. Az eddigi tapasztalatok alapján a lakosság életének, testi épségének és vagyonának megvédésében fontos szerep, és ezzel együtt jelentős feladat- és hatáskörök hárulnak a települések polgármestereire, a védelmi bizottságok elnökeire.

A polgármester, aki a katasztrófavédelmi, polgári védelmi feladatait a helyi önkormányzatokról szóló **1990. évi LXV törvény**ben biztosított államigazgatási jogkörében látja el.

Bekövetkezett katasztrófa, katasztrófavédelem esetén, a védekezés során irányítja a helyi katasztrófavédelmi tevékenységet, Kormányzati döntés esetén szervezi és irányítja a keletkezett károk felmérését, irányítja a helyi erők által végzett helyreállítási tevékenységet, a humanitárius segélyek elosztását.

Fentiekből következik, hogy a települések polgármestereitől igen szerteágazó polgári védelmi, katasztrófavédelmi általános és szakmai ismereteket, irányítási, vezetési ismereteket, döntési kompetenciákat, logisztikai rálátást, megfelelő tervezési, szervezési, kommunikációs gyakorlatot kívánnak meg az előttük álló ezirányú feladatok.

A tárgykörben hatályos jogszabályok közül egyik sem mondja ki adekvát módon, hogy a települések vezetőinek katasztrófavédelmi képzést, felkészítést kellene biztosítani.

Ezt a hiányt hivatott pótolni a polgári védelmi felkészítés követelményeiről szóló 13/1998. (III. 6.) BM rendelet módosításáról szóló 8/2005. (III. 8.) BM rendelet, amelyben a lakosságfelkészítési követelmények differenciáltan kerültek meghatározásra.

Az OKF kidolgozta az erre vonatkozó, az önkormányzati választási időszakot is figyelembe vevő rendszert, valamint a tematikát, amely figyelembe veszi a polgármesterek beosztását, gyakorlati idejét is. Eszerint a megyei (fővárosi) védelmi bizottsági elnököknek, a helyi védelmi bizottsági elnököknek, a kirendeltségekhez tartozó polgármestereknek, továbbá a gyakorlatuk szerint az először megválasztott, illetve az újraválasztott pozíció alapján történik a felkészítése. A felkészítési tematika az egymásra épültség, a hatáskör és gyakorlati idő figyelembevételével került összeállításra.

A dolog természetéből adódóan szélesebb, általánosabb ismereteket követel meg például egy először megválasztott és veszélyeztetettségi szempontból sorolt település polgármesterének átadandó ismeretanyag, mint egy nem sorolt település újraválasztott védelmi bizottsági elnökének tartandó felkészítése.

Előbbiek – többek között – felkészítést kapnak a jogszabályi alapokból, az irányítási, vezetési ismeretekből, a polgári védelmi kötelezettség alapján létrehozott szervezetekből, a katasztrófák szabályaiból, a települések polgári védelmi sorolási szabályaiból, a helyreállítás – újjáépítés feladataiból stb.

Utóbbiak vonatkozásában az irányítási, vezetési ismeretek, kommunikációs gyakorlatok, a beosztáshoz rendelt felelősségi fórumrendszer adja az eddigi katasztrófa-helyzetek tapasztalatainak átadásán túlmenően az oktatási anyag gerincét.

A fővárosi (megyei) védelmi bizottsági elnököknek a minisztérium, illetve az OKF szintjén kerül sor tájékoztató konferencia megtartására. A helyi védelmi bizottságok vezetőinek a területi katasztrófavédelmi szervek szervezésében, a többi polgármester vonatkozásában kirendeltségi szinten történik a foglalkozások megszervezése és lebonyolítása. Ez a rendszer természetesen a közigazgatási rendszer változását is követni fogja, amelybe a regionális, valamint a kistérségi együttműködésre épülő felkészítések szerepe nagyobb hangsúlyt kap.

Az önkormányzati választási ciklust figyelembe véve, a választások lebonyolítását követően kerül sor először minden szintű, beosztású polgármester felkészítésére. Ezt követően két évente, egynapos összevont előadások megtartására kerül sor. A közbeeső években a területi katasztrófavédelmi szervek szervezésében munkaműhelyek kerülnek megtartásra, ahol szimulált veszélyhelyzetek feldolgozása, gyakorlati feladatok megoldása kerül levezetésre.

A katasztrófavédelmi felkészítés másik fontos célcsoportjait a területi államigazgatási feladatot ellátó szervek vezetői, valamint a helyi jegyzők csoportjai jelentik.

Tekintettel arra, hogy ezen szervek ágazati feladataik ellátása mellett közreműködnek a katasztrófavédelmi feladatok ellátásában, így részükre szintén indokolt a tapasztalatok, vonatkozó ismeretek megszerzése.

E személyek beosztásuknál fogva közigazgatási, államigazgatási szakemberek, részükre a jogszabályi változásokon túlmenően inkább a helyi sajátosságokra adaptálható módszertani útmutatók, aktualitások, irányelvek, a bekövetkezett veszélyhelyzetek kezelésének feladatai, a

veszélyhelyzet kihirdetésének körülményei és tartalma, valamint az önkormányzatok lakosságvédelmi feladatai kerülnek ismertetésre.

Részükre az illetékes megyei katasztrófavédelmi igazgatóság vezetője által kezdeményezett és a regionális államigazgatási hivatal vezetője által jóváhagyott témában az államigazgatási kollégiumok, jegyzői klubok keretén belül kerülnek a tájékoztató előadások megtartására.

A felkészítés segítése céljából **Ajánlás** készült, amely folyamatosan az aktuális jogszabályi változásokra épülve egészül ki, és változik.

Erre a területre vonatkozóan új célt tűztünk ki: a jól működő felkészítési rendszert kiegészíteni egy, az OKF, a Minisztérium és a Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ (KSZK) által kidolgozandó Védelmi Bizottság Elnökei és polgármesterek katasztrófavédelmi irányítási, vezetési programmal. (A KSZK a Magyar Közigazgatási Intézet jogutódja, 2007-ben már kezdeményeztük a szervezetnél az említett program elindítását.) A KSZK alapfeladata a köztisztviselői, közalkalmazotti állomány képzése, továbbképzése, és a vezetőképzés. A szervezet ezáltal kapcsolati tőkéjével hozzájárulhat a program sikerességéhez. A program a jogszabályi kötelezettségen túl segítséget nyújtana a VÉB elnökök és a polgármesterek felkészítéséhez.

2009-ben elkészült a *Módszertani útmutató a közigazgatási vezetők, polgármesterek, jegyzők részére* c. oktatási segédanyag, ami a lakosság.katved.hu weboldalról is elérhető. Erre építhető a kétnapos *Katasztrófavédelmi irányítási vezetési program a helyi védelmi bizottságok elnökei, jegyzők, polgármesterek, és az államigazgatási feladatot ellátó szervek vezetői részére* c. *felkészítés*, ahol katasztrófavédelmi (tűz- és polgári védelmi) általános és szakmai ismereteket, irányítási, vezetési tudnivalókat, döntési kompetenciákat, logisztikai rálátást, megfelelő tervezési, szervezési, kommunikációs ismereteket sajátítanak el a résztvevők.

A programot minősítettetni kell a Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központnál, annak érdekében, hogy ajánlható legyen az önkormányzatok számára, azonban a képzés oktatóinak a 199/1998. (XII. 4.) Kormányrendelet 11 §-ának (3) bekezdése alapján *a köztisztviselők – központi költségvetésből – támogatott továbbképzésében, vezetőképzésben oktatóként közreműködők névjegyzékében* szerepelniük kell. Reményeink szerint a program minősítettése és megindítása 2010-ben megtörténik.

Dr. Hoffmann Imre tű. vezérőrnagy